

здоровья сердца, легких, нервной системы и других органов [2].

Валеологическое сопровождение обеспечивает оздоровление образования, безвредность его для субъектов образовательного процесса.

Настоящий педагог умеет давать знания и выполняет высокую миссию воспитания гармоничного человека. Рациональная организация урока – важная составная часть здоровьесозидательной работы школы.

Деятельность учителя проявляется в сочетании следующих функций:

1. аналитической (сбор информации об учащих, группа риска);
2. конструктивной (здоровьесохранные методы, технологии урока);
3. организационно-исполнительской;
4. профилактико-коррекционной (утомлении, возбуждении и др.);
5. рефлексивно-оценочной (создание рефлексивной среды для самопознания, осмысления своей деятельности, своих взглядов).

Таким образом, педагогическая валеология является важным механизмом снижения педагогических рисков, способствует развитию нового системно-интегративного синергетического направления в науке образования учителя и в общей системе гуманитарного образования. Закончить данную статью хочется словами В. Сухомлинского: *«Забота о человеческом здоровье, тем более о здоровье ребенка – это не просто комплекс санитарно-гигиенических норм и правил, не свод требований к режиму, питанию, труду и отдыху. Это прежде всего забота о гармонической полноте всех физических и духовных сил, и венцом этой гармонии является радость творчества».*

Литература

1. ВОЗ: задачи по достижению здоровья для всех. – Копенгаген, 1995.
2. Гончаренко М. С. Валеопедагогические аспекты духовности: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед.] / М. С. Гончаренко. — Х.: ХНУ им. В. Н. Каразина, 2007. — 400 с.
3. Гончаренко М.С., Валеопедагогіка у схемах та таблицях: навчальний посібник / М. С. Гончаренко, С.Е. Лупаренко. — Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013. – 264 с.
4. Татарникова Л. Г. Валеологическое воспитание: традиции и новации: учебно-методическое пособие. – СПб.: СПб АППО, 2007. – 252 с.
5. Татарникова Л. Г. Проблема индивидуальности в контексте педагогической валеологии // Вестник ЧГПУ. Серия 10, 2001. – Челябинск, 2001. – 141 с.

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ У ВНЗ

*Апрелева І. В., Молчанюк О. В., Чаговець А.І.
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічної академії»
Харківської обласної ради м. Харків*

Проблема формування здоров'язберігаючої компетентності студентів стає все більш актуальною, адже вона є однією з найбільш важливих структур, яка закладає основи здоров'язберігаючого способу життя, тим

самим, сприяючи збереженню психічного, фізичного і морального здоров'я майбутніх вихователів, їх вихованців, відповідно, і нації в цілому.

Педагогові для здійснення ефективної освітньої діяльності необхідно бути компетентним в питаннях збереження і зміцнення власного здоров'я і здоров'я дітей, тобто має бути сформована «здоров'язберігаюча компетентність» педагога.

Компетентність є багатofакторною якістю особистості. Вона припускає не лише наявність певного обсягу знань, умінь, навичок, досвіду та особистих якостей, які є дуже важливими чинниками для досягнення високих результатів у професійній діяльності, а й ціннісних орієнтацій фахівця, усвідомлення ним свого місця в суспільстві і розуміння світу навколо нього, відповідного стилю взаємодії з іншими людьми, загальної культури особистості, а також здібностей та можливостей до постійного вдосконалення власного творчого потенціалу[3].

Створення відповідних умов для формування у студентів — майбутніх вихователів усвідомлення цінності здоров'я, ставлення до нього є найголовнішим напрямом у вихованні компетентної особистості, зорієнтованої на збереження й зміцнення здоров'я та дотримання здорового способу життя.

Питання формування здоров'язберігаючих компетенцій майбутніх вихователів висвітлювали Н. Амосов, Г. Апанасенко, Я. Бендета, Н. Блінов, О. Богініч, В. Дубровський, Е. Казін, Н. Літвінов, В. Марков, В. Петрушин, Л. Попов, Б. Чумаков та ін.

У ряді науково-педагогічних досліджень здоров'язберігаюча компетенція майбутнього педагога розглядається з різних позицій. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив визначити здоров'язберігаючу компетентність як інтегральну якість особистості, що проявляється в загальній здатності і готовності до здоров'язберігаючої діяльності в освітньому середовищі, заснованому на інтеграції знань і досвіду.

У структурі здоров'язберігаючої компетентності науковці відокремлюють три основні складові: когнітивну (система знань і пізнавальних вмінь); особистісну (наявність і прояв рис особистості, зумовлених характером діяльності з формування здорового способу життя свого та інших людей); діяльнісну (здатність обґрунтовано виявляти та раціонально застосовувати шляхи і засоби для найбільш ефективного досягнення мети) [2].

До структури здоров'язберігаючої компетенції майбутніх вихователів входять:

- норми поведінки людей Землі (життя, здоров'я і базові потреби);
- структура та зміст понять «здоров'я», «культура здоров'я», «здоров'язберігаючий спосіб життя»;
- основи самовиховання здоров'язберігаючих якостей;
- усвідомлення впливу алкоголю, наркотиків і психоактивних речовин на здоров'я людини;
- розуміння впливу харчування на психофізичний стан організму;
- знання та вміння оцінювати стан власного здоров'я та здоров'я оточуючих;
- знання підходів до подолання стресових станів людини;
- переконаність у необхідності передачі своїх знань для здоров'я

- збереження у дітей;
- висока мотивація студентів щодо здоров'язберігаючого способу життя;
- розуміння впливу анаболічних стероїдів на здоров'я людини;
- розвиток практичних умінь і навичок щодо дотримання здоров'язберігаючого способу життя.

Існує стійкий взаємозв'язок між ставлення педагога до свого здоров'я, його потребою у веденні здорового способу життя, рівнем знань про особистості відновлення усіх аспектів здоров'я і відповідним виховним впливом на дітей.

Про сформованість здоров'язберігаючої компетентності можна стверджувати тоді, коли педагог не лише володіє знаннями про здоров'я, здоровий спосіб життя, здоров'язберігаючі технології, усвідомлює цінність здоров'я, мотивований до здоров'язберігаючої діяльності, але і реалізує знання і уміння в практиці.

У формуванні здоров'язберігаючих компетенцій майбутніх вихователів важливим і актуальним є створення в освітній установі здоров'язберігаючого середовища, що включає навчальний процес, позааудиторну діяльність, взаємодію з соціумом. У роботі із студентським колективом необхідно передбачати формування у них певних знань, умінь і навичок, а саме:

- уміння відстежувати позитивні і негативні зміни в стані власного здоров'я і здоров'я оточення;
- уміння складати програму збереження свого здоров'я;
- уміння складати ефективну і дієву програму (чи план) збереження здоров'я дітей;
- уміння створювати здоров'язберігаюче освітнє середовище;
- володіння способами організації діяльності по профілактиці і здоров'я збереженню;
- володіння освітніми технологіями, що зберігають здоров'я дітей.

Погоджуючись з О. Богініч, необхідно зазначити, що важливими складовими фахової підготовки майбутнього вихователя є викладання дисциплін оздоровчого спрямування, оскільки вони інтегрують в собі інформаційно-діяльнісний компонент всієї системи фахової підготовки і створюють передумови для створення у дошкільних навчальних закладах здоров'язберігаючого освітнього простору.

Вважаємо, що необхідною умовою формування у студентів культури здоров'я, їх підготовки до впровадження здоров'язберігаючих технологій є використання можливостей залучення майбутніх вихователів до дослідницької діяльності. Наукова діяльність студентів не тільки сприяє їх творчому зростанню, а й сприяє духовному розвитку. Цілеспрямована і систематична участь студентів у навчальній та науково-дослідницькій діяльності з вираженою здоров'язберігаючою спрямованістю не тільки сприяє розвитку їх дослідницьких нахилів, а й дуже позитивно позначається на загальному розвитку студентів.

Слід зазначити, що не тільки навчальні дисципліни, що викладаються у ВНЗ та участь у науковій роботі формують у студентів здоров'язберігаючі компетенції. Велика роль у цьому процесі відводиться також різним видам педагогічної практики. Основною педагогічною цінністю цього напрямку професійної підготовки майбутніх вихователів є те, що саме педагогічна практика є активною формою професіоналізації

особистості в умовах безпосереднього спілкування з дітьми.

Виховання здорового способу життя у ВНЗ необхідно здійснювати протягом усього періоду навчання студентів в різноманітних формах, які взаємопов'язані, доповнюють одна одну і являють собою єдиний процес фізичного, морального, валеологічного виховання студентів.

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури дає можливість зазначити, що у підготовці майбутнього вихователя особливе місце має посідати формування моральної свідомості, досвіду здоров'язберігаючої діяльності, культури здоров'я. Пріоритет здоров'я, тобто грамотна турбота про здоров'я є обов'язковою умовою освітнього процесу, що визначає послідовне формування в навчальному закладі здоров'язберігаючого освітнього простору, в якому всі педагоги та студенти узгоджено вирішують спільні завдання, пов'язані з турботою про здоров'я і беруть на себе відповідальність за досягнуті результати.

Література

1. Антонова О.Є. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (аналіз поняття) / О.Є. Антонова // Вища освіта у медсестринстві: проблеми і перспективи: зб. статей всеукраїнської науково-практичної конференції. — 10-11 листопада 2011. — Житомир: Полісся, 2011. — С. 27-31.
2. Калька Н., Макаренко С. Здоров'язберігаючі компетенції педагога в умовах сучасного освітнього простору / Н. Калька, С. Макаренко // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації. — 2013. — № 4. — С.280.
3. Пометун О.І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О.І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. — К.: «К.І.С.», 2004. — 112 с.

РОЛЬ ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ФОРМУВАННІ ТА СТАНОВЛЕННІ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

*Артюх О.В., Матвейшина Т.М., Лебединець М.Г.
Запорізький державний медичний університет*

Вступаючи до вищого медичного навчального закладу, абітурієнти більш-менш чітко уявляють собі подальше майбутнє, процес навчання та становлення як спеціаліста. Однак вже протягом перших місяців навчання першокурсники стикаються з великими об'ємами навчальної інформації, яка подається для детального та ґрунтовного вивчення, необхідністю самостійно організовувати вільний час для підготовки до занять, необхідністю вчитися використовувати не тільки базову, а й додаткову навчальну, методичну літературу, монографії, лекції та ін., дотримуватися навчальної дисципліни. Навчання в медичному ВНЗ потребує зібраності, додержуватися морально-етичних правил поведінки, яка необхідна для майбутнього лікаря, вміння спілкуватися з викладачами, вирішувати проблеми з колегами за допомогою вміння вести діалог. Це призводить до порушення звичайного комфортного стану та, як наслідок, виникнення внутрішньоособистісного конфлікту, появи невпевненості в собі, а також сумнівів щодо правильності обраної професії. Досить часто за та-